

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Koulutuspoliittinen selonteko on laaja kokonaisuus, jossa on esitetty rohkeasti kuva koulutuksen ja tutkimuksen visiosta 2040-luvulle. Elämme tällä hetkellä maailmanlaajuisessa koronapandemiassa, jolla on ja tulee olemaan vaikutuksia opetuksen järjestämiseen oppilaitoksissa myös tulevaisuudessa. Selonteosta puuttuu analyysi nykytilanteen hahmotuksesta ja sen vaikutuksista oppilaitosten toiminnan järjestämiseen sekä toimenpide-ehdotukset tulevaisuuteen koronapandemian jälkeisessä muuttuneessa yhteiskunnassa.

Selonteossa tuodaan esiin, että yhteiskuntana Suomi sitoutuu investoimaan koulutukseen. Tämä on hyvä tahdonilmaisuu. Uudistuksen kustannuksia koskevat päätökset tehdään valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa. Selvityksessä tulisi kuitenkin olla vahvemmin esillä parlamentaarisen ryhmän sitoumus ja tahotila määrärahojen kehitysnäkymästä tulevaisuuteen.

Yksilöiden osaamisen kehittämistä ja oppimista kuvataan kirjallisuudessa hyvin moninaisilla käytössä olevilla termeillä, kuten jatkuvan oppiminen, elinikäinen oppiminen tai elämänlaajuinen oppiminen. Selonteossa tulisi lyhyesti avata lukijalle keskeiset termien määritelmät, sillä ne eivät ole keskenään synonyymejä.

Selonteossa ei huomioida koulutusvientiä.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Visio on kunnianhimoinen ja varsin laaja mutta myös kannatettava. Visiossa on vahva sivistysusko suomalaisten sivistämiseen ja pärjäämiseen tulevaisuudessa. Esitetyt toimenpiteet tukevat tavoitetilan saavuttamista. Tavoitteiden toteutuminen vaatii laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoilta ja

erillisen suunnitelman tavoitteiden toimeenpanon rahoittamisesta. Selonteossa tulisi ottaa kantaa siihen, millaista rahoitusta tavoitellaan.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Ammatillisen koulutuksen laki ja rahoitusjärjestelmä on juuri uudistettu ja oppivelvollisuutta pidennetty. Rakenteelliselle uudistamiselle ei ole tarvetta. Selonteossa korostetaan ammatillisten oppilaitosten sektorirajat ylittävää yhteistyötä, joka on kannatettavaa. Perusrakenteesta tulee pitää kiinni ja samalla tulee huomioida pienet ja erikoituneet oppilaitokset koulutuksen järjestäjinä ja niiden järjestämisedellytykset on turvattava.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön oppilaitosten tuottama koulutus kohdentuu koko väestön sivistämiseen. Vapaa sivistystyö tarjoaa kansalaisille mahdollisuuksia vapaaseen sivistysharrastuneisuuteen ja elinikäiseen oppimiseen, jonka lähtökohtana on yksilön monipuolinen kehittäminen ja halu huolehtia hyvinvoinnistaan. Koulutuksessa korostuu vapaatavoitteisuus ja omaehtoisuuden sekä opiskelun itseisarvoisuus, vaikka opiskelulla saattaakin olla myös välineellisiä tavoitteita. Vapaan sivistystyön koulutuksella tuetaan hyvin sekä elinikäisen että jatkuvan oppimisen tavoitteita. Selonteon toimenpiteeksi on nostettu vapaan sivistystyön rahoituksen ennakoitavuus, joka on merkityksellinen laadukkaan koulutuksen järjestämiseksi. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten lakisääteisen vapaan sivistystyön valtionosuusrahoitus katetaan tällä hetkellä rahapelitoiminnan tuotoilla. Tulevaisuudessa on luotava vakaa ja ennakoitava järjestelmä myös valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitukselle.

Vision keskiössä on osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen uudistus. Osaamisen tunnustaminen on iso mahdollisuus nostaa vst-koulutuksen profiilia ja aidosti parantaa työikäisten osaamista harrastuneisuuden ja työelämän näkökulmasta.

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Vapaan sivistystyön oppilaitoskentän rakenne tukee jo nykyiseltään jatkuvan oppimisen tavoitteita. Keskeinen kysymys on rahoituksen perusta, jotta työikäisten osaamista saadaan nostettua halutulle tasolle. Tutkintotavoitteinen koulutusjärjestelmämme tuottaa maahamme laajaa osaamista. Vapaan sivistystyön oppilaitosmuodot vastaavat jo nyt joustavalla ja ketterällä koulutustarjonnalla nopeastikin yhteiskunnan vaatimaan osaamisvajeeseen luomalla koulutusjärjestelmän eri nivelvaiheissa matalan kynnyksen palveluja ja polkuja kohti työelämää ja kansalaisten hyvinvoinnin

turvaamiseksi. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tavoitteet mahdollistavat ja tekevät näkyväksi ihmisten osaamista sekä parantavat osaamisen hyödynnettävyyttä työelämään, jatko-opintoihin sekä alanvaihtoon. Elinikäisen oppimisen alustalla vapaan sivistystyön koulutus kohdistuu koko väestön sivistämiseen.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Luukkainen Nina
Urheiluopistot ry